

DAR TWÓRCZOŚCI DZIECI Z DYSLEKSJĄ...

Przekonanie o ponadprzeciętnych zdolnościach twórczych osób z dysleksją stało się powszechnie popularne. Jednym z czynników wpływającym na postrzeganie osób z dysleksją jako zdolnych i twórczych są informacje napływające z mass mediów na temat „wielkich dyslektyków”. Wśród nich najczęściej wymienia się: Leonarda da Vinci, który w celu opisania swoich projektów posługiwał się pismem lustrzanym; Alberta Einsteina, znanego twórcę teorii względności, który nauczył się czytać dopiero w wieku 9 lat. Ponadto do grupy sławnych osób z dysleksją należy: Winston Churchill, Thomas Edison, Christian Andersen, Walt Disney i inni.

Rozpatrując rozważania Ronalda D. Davisa stwierdza się, że dziecko z dysleksją myśli w sposób niewerbalny, posługując się obrazami, które przepływają z prędkością trzydziestu dwóch na sekundę. Myślenie obrazowe jest zdecydowanie szybsze od werbalnego, ma charakter całościowy, bardziej wyrazisty i ewolucyjny. Zdaniem Davisa osoby z dysleksją posiadają specyficzne zdolności, które zostały przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 1. Cechy osób z dysleksją według R. Davisa

1. Bogata wyobraźnia.
2. Wysoki poziom wrażliwości na bodźce zewnętrzne.
3. Myślenie obrazami.
4. Intuicyjność i wnikliwość.
5. Polisensoryczny/wielozmysłowy sposób myślenia i spostrzegania.
6. Ponadprzeciętna ciekawość.
7. Realistyczne przeżywanie własnych myśli.
8. Wrodzona zdolność pozwalająca na przetwarzanie i konstruowanie doznań zmysłowych.

Potwierdzeniem powyższych stwierdzeń mogą być słowa A. Einsteina, który mówił: *Wydaję mi się, że słowa albo język, czy to mówione czy pisane, nie odgrywają żadnej roli w moim procesie myślenia. Jednostki psychiczne służące mi, jak się zdaje, jako elementy myślenia są pewnymi znakami, niejasnymi obrazami, które można swobodnie odtwarzać i kombinować.*

Według teorii „dyslektycznej kreatywności” D. Granta osoby z dysleksją posiadają duże zdolności abstrakcyjne oraz wysoko rozwinięte umiejętności rozwiązywania problemów. Zdaniem Granta istnieje możliwość, że słabsza pamięć bezpośrednia osób z dysleksją, a co się z tym wiąże, zapominanie powszechnie znanych sposobów rozwiązywania problemów prowadzi do tworzenia i wyszukiwania nowych, twórczych rozwiązań przez te osoby.

Powyższe twierdzenia należy uzupełnić słowami J. Steina, który zwraca uwagę, że wśród osób z dysleksją częściej niż u innych ludzi może pojawiać się talent artystyczny, odkrywczy, przedsiębiorczy. Podkreśla, że osoby z dysleksją ujmują problemy, obrazy w sposób holistyczny (całościowy), dostrzegają więcej możliwych rozwiązań i kombinacji.

Badaniem zdolności twórczych młodzieży z dysleksją w ramach pracy doktorskiej zajmowała się Katarzyna Rak. Uzyskane przez K. Rak wyniki badań potwierdziły występowanie wyższych zdolności twórczych u uczniów z dysleksją w zestawieniu z wynikami uczniów, u których nie zdiagnozowano dysleksji. Gimnazjaliści i licealiści z dysleksją wykazali się wyższym poziomem płynności myślenia oraz poziomem zaangażowania emocjonalnego. Co więcej, osoby z dysleksją posiadają duże poczucie humoru.

Podsumowując dotychczasowe rozważania stwierdza się, że osoby z dysleksją przejawiają predyspozycje do posiadania ponadprzeciętnych zdolności twórczych, aczkolwiek jeszcze nie przeprowadzono wystarczającej liczby badań, które w pełni i niepodważalnie potwierdziłyby owe przypuszczenia.

DYKTANDO W 10 PUNKTACH - Z KOMENTARZEM ORTOGRAFICZNYM

Opr.: prof. dr hab. Marta Bogdanowicz

1. Umów się z dzieckiem, że codziennie będziecie robić dyktando obejmujące 3 zdania. Wymyślcie wspólnie nagrodę po każdym tygodniu pracy.
2. Zaznacz w książce dziecka 3 zdania i przeczytaj na głos pierwsze zdanie.
3. Dziecko powtarza zdanie i omawia pisownię każdego wyrazu (podaje zasady pisowni).
4. Dziecko zapisuje zdanie (podobnie postępuje z następnymi zdaniami).
5. DZIECKO SAMODZIELNIE SPRAWDZA CAŁY NAPISANY TEKST.
6. Dorosły sprawdza tekst. Jeżeli znajdzie błędy, podaje ich liczbę.
7. Dziecko ponownie sprawdza tekst z pomocą słownika ortograficznego.
8. Dorosły sprawdza poprawiony tekst. Jeżeli nadal są błędy, wskazuje tekst, z którego dyktował zdania.
9. Dziecko porównuje napisany tekst ze wzorem i ostatecznie poprawia błędy.
10. Dziecko opracowuje błędnie napisane wyrazy (np. podaje zasady pisowni, wyrazy pokrewne, odmienia wyraz przez przypadki, wymienia na inne formy).

UWAGI: Podstawowym założeniem stosowania techniki: dyktando z komentarzem ortograficznym jest przeświadczenie o możliwości utrwalenia zasad pisowni i wytworzenia pełnej świadomości ortograficznej przez przekształcenie się nawyku "głośnego myślenia" - określenia zasad pisowni - w nawyk cichego przypominania ich sobie podczas pisania. Kolejnym zadaniem ćwiczenia jest wytworzenie nawyku dokładnego sprawdzania i poprawiania każdej pracy pisemnej po napisaniu. Dziecko ma prawo do popełnienia błędu, ale nie ma prawa pozostawić go bez poprawienia. **Warunkiem uzyskania tych efektów jest wykonywanie omawianego ćwiczenia krótko, lecz systematycznie** oraz zawarcie umowy z dzieckiem co do czasu pracy (codziennie), liczby dyktowanych zdań (zawsze tej samej) oraz nagrody (po każdym tygodniu ćwiczeń). W ten sposób dziecko nie będzie usiłowało tych spraw stale z nami negocjować.